

Spis treści

Wykaz skrótowców	9
WSTĘP	11
I. RZĄDY I RZĄDZENIE W POLSCE JAKO PRZEDMIOT BADAŃ	15
1. Pojęcia i relacje	15
2. Paradygmat rządzenia jako systemu w procesie zmian	19
3. Specyfika politologicznych badań rządzenia i rządów	22
4. Przyjęte założenia badawcze	25
5. Problemy granic okresów i periodyzacji w rządzeniu	27
6. Periodyzacja rządzenia w Polsce przyjęta w książce	36
7. Problemy statystyki rządów w okresie lat 1918–2018	37
8. Przyjęty sposób prezentacji poszczególnych rządów	40
II. RZĄDY OKRESU MIĘDZYWOJENNEGO (1918–1939)	42
1. Punkt wyjścia	42
2. Etap rozwiązań przejściowych i prowizorium ustrojowego odtwarzającego się państwa (1918–1921)	46
2.1. Ogólna charakterystyka tego etapu rządzenia	46
2.2. Rząd Jędrzeja Moraczewskiego	50
2.3. Rząd Ignacego Jana Paderewskiego	54
2.4. Rząd Leopolda Skulskiego	58
2.5. Pierwszy rząd Władysława Grabskiego	60
2.6. Pierwszy rząd Wincentego Witosa	62
3. Etap obowiązywania Konstytucji marcowej do zamachu majowego (1921–1926)	64
3.1. Ogólna charakterystyka tego etapu rządzenia	64
3.2. Pierwszy rząd Antoniego Ponikowskiego	68
3.3. Drugi rząd Antoniego Ponikowskiego	70
3.4. Rząd Artura Śliwińskiego	72
3.5. Rząd Juliana Nowaka	73
3.6. Rząd Władysława Sikorskiego	74
3.7. Drugi rząd Wincentego Witosa	76
3.8. Drugi rząd Władysława Grabskiego	78
3.9. Rząd Aleksandra Skrzyńskiego	82
3.10. Trzeci rząd Wincentego Witosa	84

4. Rządy w latach obowiązywania Konstytucji marcowej, po zamachu majowym (1926-1935)	85
4.1. Ogólna charakterystyka tego etapu rządzenia	85
4.2. Pierwszy rząd Kazimierza Bartla	88
4.3. Drugi rząd Kazimierza Bartla	90
4.4. Trzeci rząd Kazimierza Bartla	91
4.5. Pierwszy rząd Józefa Piłsudskiego	92
4.6. Czwarty rząd Kazimierza Bartla	98
4.7. Rząd Kazimierza Świątalskiego	99
4.8. Piąty rząd Kazimierza Bartla	100
4.9. Pierwszy rząd Walerego Sławka	101
4.10. Drugi rząd Józefa Piłsudskiego	102
4.11. Drugi rząd Walerego Sławka	103
4.12. Rząd Aleksandra Prystora	104
4.13. Rząd Janusza Jędrzejewicza	108
4.14. Rząd Leona Kozłowskiego	110
5. Rządy w latach obowiązywania Konstytucji kwietniowej – do wybuchu II wojny światowej (1935–1939)	112
5.1. Ogólna charakterystyka tego etapu rządzenia	112
5.2. Trzeci rząd Walerego Sławka	115
5.3. Rząd Mariana Zyndram-Kościałkowskiego	117
5.4. Rząd Felicjana Sławoja Składkowskiego	119
III. RZĄDY EMIGRACYJNE OKRESU II WOJNY ŚWIATOWEJ	
I OKUPACJI (1939–1945)	125
1. Punkt wyjścia	125
2. Rządy w okresie do śmierci Władysława Sikorskiego (1939–1943) ...	127
2.1. Ogólna charakterystyka	127
2.2. Pierwszy rząd na uchodźstwie Władysława Sikorskiego	131
2.3. Drugi rząd na uchodźstwie Władysława Sikorskiego	137
3. Rządy w okresie po śmierci Władysława Sikorskiego do uzyskania uznania międzynarodowego przez Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej (1943–1945)	142
3.1. Ogólna charakterystyka	142
3.2. Rząd na uchodźstwie Stanisława Mikołajczyka	146
3.3. Rząd na uchodźstwie Tomasza Arciszewskiego	149
IV. RZĄDY OKRESU KSZTAŁTOWANIA W POLSCE ROZWIĄZAŃ	
USTROJU SOCJALISTYCZNEGO (1944–1989)	152
1. Punkt wyjścia	152
2. Czas walki o władzę i prowizorium ustrojowego do wejścia w życie Konstytucji PRL (1944–1952)	154
2.1. Ogólna charakterystyka tego etapu rządzenia	154

2.2.	Polski Komitet Wyzwolenia Narodowy	158
2.3.	Rząd Tymczasowy RP Edwarda Osóbki-Morawskiego	163
2.4.	Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej Edwarda Osóbki-Morawskiego	165
2.5.	Pierwszy rząd RP Józefa Cyrankiewicza	170
3.	Okres od uchwalenia w 1952 r. Konstytucji PRL do przełomu politycznego 1956 r.	180
3.1.	Ogólna charakterystyka tego etapu rządzenia	180
3.2.	Rząd Bolesława Bieruta i drugi rząd Józefa Cyrankiewicza	184
4.	Okres od przełomu październikowego 1956 r. do nowelizacji Konstytucji PRL w 1976 r.	191
4.1.	Ogólna charakterystyka tego etapu rządzenia	191
4.2.	Trzeci rząd Józefa Cyrankiewicza	195
4.3.	Czwarty rząd Józefa Cyrankiewicza	201
4.4.	Piąty rząd Józefa Cyrankiewicza	204
4.5.	Szósty rząd Józefa Cyrankiewicza i pierwszy rząd Piotra Jaroszewicza	208
4.6.	Drugi rząd Piotra Jaroszewicza	212
5.	Rządy w latach 1976–1989 – okresie postępującej dekompozycji ustroju socjalistycznego	220
5.1.	Ogólna charakterystyka tego etapu rządzenia	220
5.2.	Trzeci rząd Piotra Jaroszewicza i pierwszy rząd Edwarda Babiucha	223
5.3.	Drugi rząd Edwarda Babiucha oraz rząd Józefa Pińkowskiego i Wojciecha Jaruzelskiego	227
5.4.	Rząd Zbigniewa Messnera	243
5.5.	Rząd Mieczysława Rakowskiego, Czesława Kiszcza i Tadeusza Mazowieckiego	249
V.	RZĄDY OKRESU PO ZMIANACH USTROJOWYCH Z ROKU 1989	257
1.	Punkt wyjścia	257
2.	Rządy w okresie do uchwalenia w 1992 r. prowizorium ustrojowego .	259
2.1.	Ogólna charakterystyka	259
2.2.	Rząd Tadeusza Mazowieckiego	260
2.3.	Rząd Jana Krzysztofa Bieleckiego	271
2.4.	Rząd Jana Olszewskiego i Waldemara Pawłaka	276
3.	Rządy w okresie od prowizorium ustrojowego z 1992 r. do Konstytucji RP z 1997 r.	280
3.1.	Ogólna charakterystyka	280
3.2.	Rząd Hanny Suchockiej	285
3.3.	Rząd Waldemara Pawłaka	288
3.4.	Rząd Józefa Oleksego	294
3.5.	Rząd Włodzimierza Cimoszewicza	298

4. Rządy w czasie obowiązywania Konstytucji RP z 1997 r.	307
4.1. Ogólna charakterystyka	307
4.2. Rząd Jerzego Buzka	313
4.3. Rząd Leszka Millera	327
4.4. Pierwszy rząd Marka Belki	336
4.5. Drugi rząd Marka Belki	338
4.6. Rząd Kazimierza Marcinkiewicza	344
4.7. Rząd Jarosława Kaczyńskiego	348
4.8. Pierwszy rząd Donalda Tuska	353
4.9. Drugi rząd Donalda Tuska	359
4.10. Rząd Ewy Kopacz	363
4.11. Rząd Beaty Szydło	366
4.12. Rząd Mateusza Morawieckiego	372

VI. KOMENTARZ DO STU LAT RZĄDZENIA W POLSCE 377

1. Główne prawidłowości i tendencje w polskim rządzeniu	377
2. Relacje między ciągłością i zmiennością w rządzeniu	379
3. Znaczne uzależnienie rządzenia od zmian w jego otoczeniu	386
4. Ludzie, instytucje i mechanizmy jako uzupełniające się zasoby systemu rządzenia	389
5. Trudności w relacjach między czynnikiem politycznym i administracyjnym w rządzeniu	391
6. Zmieniająca się pozycja rządu w rządzeniu	392
7. Polskie rządzenie na tle porównawczym	393

ANEKS

1. Obraz statystyczny rządów w Polsce w latach 1918–2018	397
2. Syntetyczne wizerunki rządów w Polsce w latach 1918–2018	402
3. Obraz administracji na rzecz rządzenia w Polsce w latach 1918–2018	434
4. Dynamika układu ministerialnego w Polsce w latach 1918–2018	438

LITERATURA CYTOWANA I PRZYWOŁANA 457

INDEKS NAZWISK 473